

Uchwała nr 407/2023
Zarządu Związku Gmin i Powiatów
Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego
z dnia 18 kwietnia 2023 r.

w sprawie: zmiany uchwały nr 401/2023 w sprawie przyjęcia projektu uchwały na Walne Zebranie Członków Związku, dotyczącej przyjęcia Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.

Na podstawie § 21 ust. 1 Statutu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, przyjętego Uchwałą Walnego Zebrania Członków Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego nr 2/2013 z dnia 3 października 2013 roku z późniejszymi zmianami

Zarząd Związku Subregionu Centralnego uchwała:

- § 1. Przedłożyć zmiany do projektu uchwały Walnemu Zebraniu Członków Związku, zgodnie z treścią stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Zobowiązać Przewodniczącego Zarządu Związku do przekazania niniejszej uchwały wraz z załącznikami Przewodniczącemu Walnego Zebrania Członków Związku.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu Związku

Mariusz Śpiewok

Karolina Jaszczyk

Dyrektor Biura Związku

Str. 10

Umiejscowienie: dodanie ostatniego zdania w 2. akapicie

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach wydał pozytywną opinię dla projektu Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko dnia 6 lutego 2023 r., a Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pozytywną opinię przekazał dnia 20 marca 2023 r.

Str. 24

Umiejscowienie: dodanie ostatniego zdania w 1. akapicie

Jednym z nich jest obserwowany brak integracji z lokalną społecznością ludności napływającej na skutek postępującej suburbanizacji.

Str. 35

Umiejscowienie: dodanie zdania w 1. akapicie

Potencjał naukowy, akademicki i sektora B+R nie był dotychczas wystarczająco wykorzystywany przez samorządy. W związku z tym, szczególnie w kontekście procesu transformacji społeczno-gospodarczej, konieczne jest podejmowanie działań wzmacniających współpracę jednostek samorządu terytorialnego ze środowiskiem akademickim oraz sektorem badawczo-rozwojowym.

Str. 44

Umiejscowienie: dodanie ostatniego zdania w 1. akapicie

Jednocześnie od roku 2022 odnotowywane są odmowy ze strony operatorów systemów elektroenergetycznych dla przyłączy do sieci energetycznej nowopowstających instalacji OZE.

Str. 55

Umiejscowienie: dodanie zdania w 3. akapicie

Przez subregion przebiegają kluczowe dla transportu międzynarodowego linie kolejowe. Sieć kolejowa w Subregionie Centralnym należy do najbardziej rozwiniętych w skali kraju (zarówno pod względem długości, gęstości, liczby odprawionych pasażerów jak i poziomu elektryfikacji), jednak w niektórych miejscach występują tzw. białe plamy – miejscowości w których nie ma czynnego w ruchu pasażerskim przystanku lub stacji kolejowej. Aby zwiększyć konkurencyjność transportu kolejowego, w wielu przypadkach konieczna jest modernizacja istniejącej infrastruktury (lub budowa nowej). Rozwój sieci kolejowej wskazywany jest w

powstającym Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Subregionu Centralnego jako kluczowy komponent rozwoju mobilności w regionie. (...)

Str. 57

Umiejscowienie: 1. akapit

Według danych GUS w 2020 roku w subregionie funkcjonowało 777 km dróg rowerowych – najwięcej w podregionach sosnowieckim (214 km), katowickim (202 km) i bytomskim (137 km). Biorąc pod uwagę obszar subregionu, który cechuje zestaw czynników sprzyjających rozwojowi infrastruktury rowerowej (korzystne położenie w województwie, zróżnicowane ukształtowanie terenu, strukturę osadniczą oraz wysoki poziom zurbanizowania), a także założenia regionalnej polityki rowerowej w zakresie sieci regionalnych tras rowerowych – sieć tras rowerowych w subregionie nie jest dostatecznie rozwinięta. (...)

Str. 68 Analiza SWOT

Umiejscowienie: przedostatni myślnik

- nieefektywny lub słabo rozwinięty transport kolejowy w niektórych obszarach subregionu;

Str. 78

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do poprawy jakości powietrza będą przynosiły największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, rozwiązujący wspólne problemy, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są zła jakość powietrza, przestarzałe indywidualne systemy grzewcze zasilane paliwami stałymi, dominacja węgla w miksie energetycznym subregionu oraz w realizacji indywidualnego i systemowego zapotrzebowania na ciepło, niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty są wspólnie planowane i uzgadniane, a w konsekwencji będą wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są poprawa jakości powietrza w subregionie, zwiększenie

udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w Subregionie Centralnym.

Str. 80

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do adaptacji subregionu do zmian klimatu będą realizowane poza instrumentem ZIT, natomiast niektóre działania realizowane w ramach ZIT mogą mieć charakter mitygacyjny dla zmian klimatu.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są występowanie miejskich wysp ciepła, wezbrania, podtopienia i powódzie na skutek nawaalnych opadów deszczu, postępujące zmiany klimatyczne oraz ich negatywne skutki.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty są wspólnie planowane i uzgadniane, a w konsekwencji będą wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są zwiększanie udziału terenów zieleni, zachowanie bioróżnorodności, oszczędności w zużyciu wody oraz zmniejszenie powierzchni zdewastowanych i zdegradowanych gruntów. Działania te wpłyną na likwidację miejskiej wyspy ciepła, ograniczenie negatywnych skutków nawaalnych deszczu oraz racjonalne gospodarowanie wodą.

Str. 83

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do zwiększenia niezależności energetycznej przez zwiększenie liczby instalacji OZE oraz rekultywacji wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, osiągną największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, rozwiązujący wspólne problemy, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;

- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są przestarzałe indywidualne systemy grzewcze zasilane paliwami stałymi, dominacja węgla w miksie energetycznym subregionu oraz w realizacji indywidualnego i systemowego zapotrzebowania na ciepło, niski stopień selektywnego zbierania odpadów komunalnych, występowanie wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, wysoka ilość i powierzchnia terenów zdegradowanych, w tym przemysłowych, pogórnich i powojkowych.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty będą w sposób kompleksowy wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego Subregionu Centralnego, wzrost odpadów zebranych selektywnie, wdrożenie idei gospodarki obiegu zamkniętego oraz zmniejszenie powierzchni zdewastowanych i zdegradowanych gruntów.

Str. 87

Umieszczenie: zastąpienie treści 2. akapitu

Równoległe do prac nad Strategią, we współpracy z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią opracowywany jest kluczowy z punktu widzenia kwestii transportowych i mobilnościowych w regionie dokument pn. „Dobra Mobilność 30/50 – Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla obszaru Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego”. Dokumentem diagnostycznym dla powstającego Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej jest dokument pn. „Dobra Mobilność – (nie)wykorzystane możliwości”. Inwestycje z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej realizowane w Subregionie Centralnym będą spójne z tworzoną Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, który stanowić będzie narzędzie do wskazywania kierunków rozwoju mobilności na obszarze subregionu.

Str. 89

Umieszczenie po zdaniu: Projekty zmierzające do zwiększenia znaczenia i poprawy atrakcyjności i konkurencyjności komunikacji publicznej oraz promujące dostępną i zrównoważoną mobilność, osiągną największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, rozwiązujący wspólne problemy, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać, a inwestycje będą podlegały wspólnym uzgodnieniom;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, organizatorów i operatorów transportu publicznego;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są oddziaływanie transportu drogowego na przekroczenia emisji zanieczyszczeń, centra miast obciążone nadmiernym ruchem samochodowym (indywidualnym) przy jednoczesnym niewielkim udziale przewozów komunikacją publiczną, nieskoordynowana komunikacja publiczna w niektórych powiatach poza obszarem GZM, dominujący we flocie autobusowej tabor zasilany tradycyjnymi paliwami – niski udział autobusów zero- i niskoemisyjnych oraz infrastruktury do ich ładowania, niska średnia prędkość poruszania się tramwajów i część taboru niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej oraz z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, a także aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT i funkcjonowaniu grup roboczych, projekty są wspólnie planowane i uzgadniane, a w konsekwencji będą kompleksowo wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są zmniejszenie liczby osób korzystających z transportu indywidualnego, podniesienie atrakcyjności komunikacji publicznej, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu do powietrza.

Str. 92

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do stworzenia sieci tras rowerowych, osiągną największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, rozwiązujący wspólne problemy, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać, a inwestycje będą podlegały wspólnym ustaleniom;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są niedostatecznie rozwinięta sieć komunikacyjnych dróg rowerowych w subregionie, oddziaływanie transportu drogowego na przekroczenia emisji zanieczyszczeń, centra miast obciążone nadmiernym ruchem samochodowym (indywidualnym).

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów

w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej oraz z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, a także aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT i funkcjonowaniu grup roboczych, projekty są wspólnie planowane i uzgadniane, a w konsekwencji będą kompleksowo wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są rozwój infrastruktury rowerowej oraz zmniejszenie liczby osób korzystających z transportu indywidualnego.

Str. 98

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do łagodzenia skutków zmian demograficznych będą realizowane poza instrumentem ZIT.

Jednocześnie ich zintegrowanie będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są spadająca ogólna liczba mieszkańców, niekorzystne trendy demograficzne, wzrastająca liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty będą w sposób kompleksowy wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są spadek liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, wzrost upowszechnienia kształcenia ustawicznego oraz poprawa warunków do godzenia życia prywatnego i zawodowego.

Str. 100

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zmierzające do łagodzenia społecznych skutków transformacji przez inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego oraz przekształcanie terenów przemysłowych i pokopalnianych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne, osiągną największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, rozwiązujący wspólne problemy, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są zróżnicowanie gospodarcze podregionów oraz wewnętrzne różnice rozwojowe w podregionach, niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, znaczny udział sektora wydobywczego w gospodarce subregionu, znaczna liczba osób zatrudnionych w przemyśle objętym transformacją, ryzyko wzrostu bezrobocia na skutek likwidacji zakładów pracy w procesie transformacji, występowanie wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, wysoka ilość i powierzchnia terenów zdegradowanych, w tym poprzemysłowych i pogórnich.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i międzyinstytucjonalnej, a także aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty będą w sposób kompleksowy wpływały na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągania założonych rezultatów jakimi są zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i pogórnich na cele społeczne i gospodarcze, zmniejszenie powierzchni zdewastowanych i zdegradowanych gruntów oraz wzrost efektywności kształcenia zawodowego.

Str. 103

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty zwiększające atrakcyjność turystyczną subregionu oraz zmierzające do zachowania i promowania jego tożsamości oraz kultury, osiągną największe efekty, kiedy będą realizowane w sposób zintegrowany, wzmacniający wspólne dziedzictwo kulturowe, w ramach instrumentu ZIT.

Zintegrowanie to będzie miało wymiary:

- terytorialny: projekty obejmować będą różne gminy subregionu i będą na siebie wzajemnie oddziaływać;
- sektorowy: projekty będą realizowane przez różnych interesariuszy, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są niskie zainteresowanie Subregionem Centralnym w kontekście turystyki i brak zaplecza służącego wzmacnianiu oferty turystycznej oraz będą wzmacniać istniejące potencjały takie jak różnorodność walorów przyrodniczych, kulturowych, historycznych w subregionie, potencjał terenów zieleni do działań wspomagających

rozwój turystyki, potencjał do kreowania lokalnych produktów turystycznych, rozwój turystyki biznesowej i weekendowej.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i międzyinstytucjonalnej, a także aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty są wspólnie planowane i uzgadniane, by w konsekwencji w kompleksowy sposób wpływać na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są wzrost popularności subregionu jako miejsca atrakcyjnego turystycznie oraz poprawa dostępu do infrastruktury spędzania czasu wolnego.

Str. 109

Umiejscowienie po zdaniu: Projekty i działania w ramach tego obszaru współpracy będą realizowane i podejmowane poza instrumentem ZIT, niemniej ich zasięg i efekty obejmą cały subregion.

Ich zintegrowanie będzie miało wymiary:

- terytorialny: podejmowane działania będą oddziaływać na wszystkie jednostki samorządu terytorialnego w subregionie;
- sektorowy: projekty będą adresowane do różnych interesariuszy, m.in. jednostek samorządu terytorialnego, uczelni, organizacji pozarządowych i będą zakładały współpracę z nimi;
- tematyczny: projekty będą rozwiązywać zidentyfikowane wspólne problemy jakimi są złożona struktura terytorialna subregionu zróżnicowana pod względem powierzchni, demografii oraz pełnionych funkcji, a także wzmacniać istniejące potencjały takie jak doświadczenie instytucjonalne Związku Subregionu Centralnego w koordynacji współpracy w subregionie i podejmowaniu działań przez wszystkich Członków Związku.

Jednym z działań Biura Związku w celu zwiększenia podaży projektów zintegrowanych jest sieciowanie jednostek samorządu terytorialnego planujących realizację projektów w podobnym obszarze tematycznym. Dzięki współpracy międzygminnej i międzyinstytucjonalnej, a także aktywnemu udziałowi Koordynatorów ZIT oraz funkcjonowaniu grup roboczych, projekty będą w kompleksowy sposób wpływać na rozwiązywanie wspólnych problemów wielu gmin miejskiego obszaru funkcjonalnego. Takie systemowe podejście do wyzwań zapewni większą skalę oddziaływania projektów oraz przyczyni się do wspólnego osiągnięcia założonych rezultatów jakimi są wzrost kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w subregionie, wzrost kompetencji pracowników Związku, zwiększenie liczby projektów zintegrowanych i partnerskich oraz zwiększenie inicjatyw partnerskich realizowanych w subregionie.

Umieszczenie: dodanie treści w ostatnim zdaniu 3 akapitu.

Jednocześnie należy zaakcentować, że w badanym okresie zauważalne jest wzrastające obciążenie fiskalne samorządów, będące m.in. skutkiem zmniejszenia wzrostu udziałów dochodów z podatków w dochodach ogółem gmin i powiatów w latach 2019 oraz 2020, co jest konsekwencją uchwalonej w 2019 roku ustawowej zmiany w przepisach prawnych wprowadzających zerowy podatek PIT dla osób do 26. roku życia (średnioroczny wzrost dochodów z podatku PIT w latach 2015-2018 wyniósł 19,61% zaś w latach 2019-2021 jedynie 5,41%).

Przewodniczący Zarządu Związku

Marusz Spiewok

Karolina Jaszczyk

Dyrektor Biura Związku